

ИНFEKSION JINSIY VA SIYDIK CHIQARISH TIZIMI KASALLIKLARI: ETIOLOGIYA, PATOGENEZ VA ZAMONAVIY DIAGNOSTIKA YONDASHUVLARI

Karanova Gulasal Sherzod qizi

(223-guruh, Davolash ishi yo'nalishi talabasi)

Ilmiy rahbar: **Saidova Maftuna Obidjonovna**

ZARMED UNIVERSITETI, SAMARQAND KAMPUSI

Annotatsiya. Jinsiy va siydik chiqarish tizimi infeksiyalari yuqori tarqalganligi hamda reproduktiv salomatlikka salbiy ta'siri sababli dolzarb tibbiy muammo hisoblanadi. Ushbu maqolaning maqsadi jinsiy va siydik chiqarish tizimining keng tarqalgan infeksiyon kasalliklari, jumladan bakterial vaginoz, vaginal kandidoz va jinsiy yo'l orqali yuqadigan infeksiyalarning etiologiyasi, patogenezini hamda zamonaviy diagnostika usullarini tahlil qilishdan iborat. Tadqiqot ilmiy adabiyotlar, klinik tavsiyalar va laborator diagnostika usullari (PZR, mikroskopiya, bakteriologik ekish) tahliliga asoslangan. Natijalar qin mikrobiotasining buzilishi, immunitet pasayishi va xulq-atvor omillari infeksiyalar rivojlanishida muhim rol o'ynashini ko'rsatdi. Biofilm hosil bo'lishi va mikrobiologik disbalans kasalliklarning surunkali kechishi hamda qaytalanishiga sabab bo'ladi. Erta diagnostika va kompleks davolash, jumladan antimikrob terapiya va mikrobiotani tiklash, samarali boshqaruv uchun zarur. Profilaktik choralar infeksiya tarqalishini kamaytirishda muhim ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar: jinsiy yo'l infeksiyalari, bakterial vaginoz, kandidoz, mikrobiota, diagnostika, profilaktika

Kirish. Jinsiy va siydik chiqarish tizimi infeksiyon kasalliklari zamonaviy tibbiyotda eng ko'p uchraydigan patologiyalardan biri hisoblanadi. Ular bakteriyalar, viruslar, zamburug'lar va protozoilar kabi turli patogen mikroorganizmlar ta'sirida rivojlanadi. Ushbu kasalliklar nafaqat mahalliy yallig'lanish jarayonlarini, balki reproduktiv tizim

faoliyatining buzilishlarini ham keltirib chiqarishi mumkin. Infektsiyalarning rivojlanishida shaxsiy gigiyenaga rioya qilmaslik, himoyalanmagan jinsiy aloqa, immun tizimining zaiflashuvi, antibiotiklarni nazoratsiz qabul qilish va qin mikroflorasining buzilishi asosiy xavf omillari hisoblanadi. Ayrim infeksiyalar simptomlarsiz kechishi mumkin, bu esa ularning yashirin tarqalishiga sabab bo'ladi. Shu sababli, ushbu kasalliklarning etiologiyasi, patogenezi va zamonaviy diagnostika usullarini o'rganish ularni erta aniqlash va samarali davolashda muhim ahamiyatga ega.

Materiallar va usullar. Mazkur tadqiqotda ilmiy maqolalar, klinik protokollar va zamonaviy laborator diagnostika usullari bo'yicha ma'lumotlar tahlil qilindi. Diagnostik usullar sifatida polimeraza zanjir reaksiyasi (PZR), mikroskopik tekshiruv, bakteriologik ekish va klinik mezonlar o'rganildi. Shuningdek, bakterial vaginoz va kandidoz patogeneziga oid mikrobiologik ko'rsatkichlar, mikrobiota tarkibi hamda biofilm hosil bo'lish jarayonlari tahlil qilindi.

Natijalar. Tahlillar shuni ko'rsatdiki, jinsiy va siydik chiqarish tizimi infeksiyalari ko'pincha qin mikrobiotasining buzilishi natijasida yuzaga keladi. Laktobakteriyalar miqdorining kamayishi va anaerob mikroorganizmlarning ko'payishi bakterial vaginoz rivojlanishiga olib keladi. Vaginal kandidoz Candida turkumiga mansub zamburug'larning haddan tashqari ko'payishi bilan bog'liq bo'lib, qichishish, ajralmalar va noqulaylik bilan namoyon bo'ladi. Biofilm hosil bo'lishi mikroorganizmlarning antibiotiklarga chidamliligini oshirib, kasallikning qaytalanishiga sabab bo'ladi. PZR diagnostikasi patogenlarni aniqlashda yuqori sezgirlikka ega usul ekanligi aniqlandi.

Xulosa. Jinsiy va siydik chiqarish tizimi infeksiyalarining patogenezida mikrobiologik disbalans va immunitetning pasayishi asosiy rol o'ynaydi. Ayniqsa bakterial vaginoz polimikrobial jarayon bo'lib, biofilm hosil bo'lishi bilan tavsiflanadi. Klinik amaliyotda zamonaviy diagnostika usullaridan foydalanish kasalliklarni erta aniqlash va differensial tashxis qo'yish imkonini beradi. Kompleks davolash

yondashuvi, jumladan antibakterial terapiya va mikrobiotani tiklash, kasallik qaytalanishining oldini olishda samarali hisoblanadi.

Profilaktika choralariga rioya qilish, jumladan himoyalangan jinsiy aloqa, gigiyena qoidalariga amal qilish va muntazam tibbiy ko'riklar infeksiyalar tarqalishini kamaytiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. World Health Organization. Global health sector strategy on sexually transmitted infections 2022–2030. Geneva: WHO; 2022.
2. Centers for Disease Control and Prevention. Sexually transmitted infections treatment guidelines. Atlanta: CDC; 2023.
3. Carroll KC, Pfaller MA, Landry ML, McAdam AJ. Jawetz, Melnick & Adelberg's Medical Microbiology. 28th ed. New York: McGraw-Hill; 2019.
4. Murray PR, Rosenthal KS, Pfaller MA. Medical Microbiology. 9th ed. Philadelphia: Elsevier; 2020.
5. Bennett JE, Dolin R, Blaser MJ. Mandell, Douglas, and Bennett's Principles and Practice of Infectious Diseases. 9th ed. Philadelphia: Elsevier; 2020.
6. Ryan KJ, Ray CG. Sherris Medical Microbiology. 7th ed. New York: McGraw-Hill, 2018.
7. Hooton TM. Clinical practice. Uncomplicated urinary tract infection. New England Journal of Medicine. 2012;366(11):1028-1037.
8. Flores-Mireles AL, Walker JN, Caparon M, Hultgren SJ. Urinary tract infections: epidemiology, mechanisms of infection and treatment options. Nature Reviews Microbiology. 2015;13(5):269-284.